

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—, Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 19.

Sreda, 8. marca 1933.

Leto VIII.

V mrzlici.

Zdi se nam, kakor da bi se poli-
tični dogodki v Evropi ne razvijali
normalno. Iz vseh kotov se pojavlja
jo strahovi reakcije. Eni se boje teh
strahov, oni drugih. In tako je se-
veda vso Evropo zajela neka nepre-
magljiva mrzlina, češ, da Evropa
razpada ter da bo končala v razva-
linah. Z začudenjem je Evropa mo-
trila hirtenberško afero, italijansko
in madžarsko revizionistično poli-
tiko ter tudi protežiranje Habsbur-
žanov in Hohenzollerncev. Največjo
pozornost pa zbujajo neobzirni faš-
istični teror v Nemčiji, ki ne odgo-
varja evropski civilizaciji, ker je
Evropa vsaj v splošnem vzgojena v
demokracijskem duhu.

Če pa opazujemo, kje ima vsa
reakcija svoj izvor, opazimo takoj,
da v predvojnih gospodarskih, poli-
tičnih in cerkvenih potentatih. Po-
vojnja doba je premalo upoštevala
predvojne privilegije, premalo je
določila, kaj je v novi Evropi pri-
merni razvoju, premalo je zasigu-
rala pravice narodov, zato se ogla-
šata fevdalec in bankir, veleposest-
nik in industrijec za svoje »pravice«,
ki jih je njim vojna pustila neokrnje-
ne. To je zlo, na katero grade reak-
cionarci svojo namišljeno »pravico«.

Uspehi „nacionalne koncentracije“ v Ve- liki Britaniji.

Leta 1931 je reakcija v Veliki
Britaniji zbrala vse svoje sile v »na-
cionalni vladi«, češ, da bo »z vsemi
velikimi silami čele dežele« odpra-
vila krizo. Takrat so zastopniki vlade
skoraj popolnoma enako govorili
javnosti, kakor dela danes Hitler ob
nastopu kot kancler v nemški vladi
v Nemčiji.

Oficijelni podatki organa britskega
ministrstva dela kažejo, kaj je
nastalo iz teh obljub. Iz obsežnega
številčnega materijala je jasno raz-
vidno, da s tolikim pompom razgla-
šani ukrepi »nacionalne vlade« niso
niti za picico koristili izboljšanju go-
spodarskega položaja, nasprotno, v
vseh področjih gospodarstva je na-
stopilo še poslabšanje.

To velja zlasti za borbo proti
nezaposlenosti. — Nezaposlenost je
prav znatno narasla. V precejšnji
meri je opaziti tudi nazadovanje
obratovanja. Povprečno število v
delu se nahajajočih zavarovanih de-
lavcev je padlo v letu 1931-32 še
nižje kakor v vseh letih krize! (Edi-
na izjema je leto 1926, ker je bila
v tem letu splošna rudarska stavka!)
Konec leta 1932 je bilo okoli 150.000
delavcev manj zaposlenih kakor leto
prej. Nezaposlenost je narasla od de-
cembra 1931 do avgusta 1932 od
2.573.552 na še nikdar tako visoko
število 2.935.873 nezaposlenih!

Tudi Hitler ne bo nič boljšega
ustvaril, ker je predstavnik reakcije,
agent kapitalističnih baronov in fevd-
alcev, to je, predstavnikov današ-
njega družabnega reda.

Senat in narodna skupščina. Vče-
raj je bila sklicana seja narodne
skupščine, danes pa seja senata. V
skupščini se bo obravnaval pred-
vsem državni proračun, v senatu pa
bo razprava o občinskem redu, da-
lje o dveh Hribarjevih predlogih, da
se tožbe o iztočenih alkoholnih pi-
jačah ne pripisujejo ter predlog za
dvig zaupanja in odpravo krize kre-
dita.

Fašistični teror ni mogel zlo- miti socialnih demokratov.

Izid volitev v državni zbor.

Ob silnem terorju in preprečenju
volilne agitacije je izid volitev dne 5.
marca t. l. povoljen, zlasti, ker so so-
cialni demokrati in druge opozicio-
nalne stranke ohranile svoj položaj
in dokazale svojo resnost in pravico
do obstoja.

Volilnih upravičencev je bilo 45
milijonov 130.625.

Prejeli so:

Narodni socialisti: glasov	17,256.823
Socialni demokrati: glasov	7,176.505
Komunisti: glasov	4,845.379
Centrum: glasov	4,423.161
Papen-Hugenberg: glasov	3,132.595
Bavarska ljud. str.: glasov	1,206.898
Nemška ljud. str.: glasov	432.161
Nemška drž. str.: glasov	333.487

Mandati v nemškem državnem zboru 1932

	31. VII.	6. XI.
Nar. soc. (fašisti)	230	196
Soc. dem.	133	121
Komunisti	89	100
Centrum in bav. lj. str.	97	90
Nem. nac.	37	54
Nem. drž. str.	4	2
Nem. ljud. str.	7	11
Kmeti	11	10
	608	584

Kljub temu vlada že od 30. januar-
ja manjšinska vlada z absolutno dik-
taturou.

V revirjih se obup gladnih stopnjuje.

V drugi perijodi meseca februarja so rudarji napravili samo 5 šihov.

Med rudarji Trboveljske premo-
gokopne družbe se grozna beda in
lakota stopnjuje iz dneva v dan. Po-
leg dolgotrajnega praznovanja ših-
tov zadnjih let, so rudarji v drugi
polovici meseca februarja napravili
komaj 5 šihov in v mesecu marcu,
če bo šlo po sreči, jih bodo vsega
napravili skupaj komaj 12. Ako pa
ne dobi Trboveljska za mesec april
in naprej vsaj toliko naročil, da bi
mogla delati 16—18 šihov mesečno,
potem namerava izvesti radikalne
redukcije delavstva predvsem v Za-
gorju in Hrastniku.

Ni mogoče opisati, kako velikan-
ska beda je vladala že dosedaj med
rudarji. Trgovci, obrtniki in ostali
delavski in rudniški konzumi so kre-
dit popolnoma ustavili. Noben ne do-
bi več za nakup, kakor je prinesel
denarja. In sedaj vzemimo, da bo na
plačilni dan, dne 15. marca t. l., ože-
njen rudar dobil za 5 storjenih ših-

Predsednik Roosevelt je prevzel
posle v Zedinjenih državah. V Zedi-
njenih državah je običaj, da novo
izvoljeni predsednik prevzame dr-
žavne posle dne 4. marca. Pri zad-
njih volitvah 3. decembra je bil iz-
voljen Roosevelt ter je na ta dan
prevzel državne posle. V Washing-
ton so prišli vsi guvernerji in ogrom-
ne množice ljudstva. Prirejali so iz-
prevede in veselice. Ob določeni uri
dopoldne je Roosevelt stopil na stop-
njice »Bele hiše«. Dosedanji pred-
sednik Hoover mu je prišel naproti
ter mu izročil oblast. Roosevelt je
prisegel na sveto pismo, ki mu ga je
predložil vrhovni sodnik Zedinjenih
držav Charles Hughes. Po prisegi je
Roosevelt odšel v Belo hišo, zapri-
segel vodilne uradnike ter s tem
prevzel predsedstvo Zedinjenih dr-

žav. — Zedinjene države tudi v tej
težki krizi ne pozabijo na zgodovin-
ske ceremonije, ki simbolično pred-
stavljajo samo moč ameriškega ka-
pitalizma.

Glasov je bilo oddanih 39 milijo-
nov 316.873.

Volilna udeležba je dosegla 87%.
Posamezne stranke so dobile sle-
deče število glasov, odnosno manda-
tov. Številke v oklepaju se nanašajo
na prejšnje volitve dne 6. novembra
1932.

(11,713.000),	mandatov 288	(195)
(7,238.000),	mandatov 120	(121)
(5,974.000),	mandatov 81	(100)
(4,231.000),	mandatov 73	(71)
(3,061.626),	mandatov 52	(51)
(1,095.000),	mandatov 20	(18)
(436.014)	mandatov 5	(7)
(337.871),	mandatov 6	(2)

Pruski deželni zbor.

Obenem so se vršile tudi volitve
v pruski deželni zbor. Deželni zbor
ima 435 mandatov in pripada manda-
tov:

Narodnim socialistom	191
Socialnim demokratom	70
Komunistom	58
Centrumu	66
Črno-rdeče-beli fronti	39
Nemški ljudski stranki	4
Krščanskim socialistom	4
Državni stranki	3

Hitler pojde v Rim.

Po volitvah v Nemčiji okoli 20.
marca namerava Hitler obiskati
Mussolinija v Rimu.

Avstrijski parlament brez predsednika.

Zaradi glasovanja o železničarski
stavki so odstopili vsi 3 predsedniki.

Parlamentu so bili glede železni-
čarske stavke predloženi trije pred-
logi. Socijalnodemokratski predlog,
ki je zahteval odklonitev vsake ka-
zni, je bil odklonjen. Velenemški
predlog, ki je tudi plediral za abo-
licijo postopanja proti stavkujočim
železničarjem, je bil sprejet z 81 gla-
sovi proti 80. Najprej je nastal spor,
ker je bil ta predlog sprejet, da ni
prišel na glasovanje večinski pred-
log. Med tem se je pa ugotovilo, da
se je pri prvem in drugem glasova-
nju zgodilo nekaj pomot. Socijalno-
demokratski predlog ni bil sporen,
da je manjkal listek soc.-dem. posl.
Sporno pa je bilo glasovanje o dru-
gem predlogu, ker je bilo dokazano,
ker je manjkal listek soc.-dem. posl.
Scheibena, dva listka sta pa glasila
na ime Abram. Oba poslanca sta iz-
javila, da sta glasovala za predlog,
zato ni bilo povoda, da se glasuje o
tretjem predlogu. Ta ukrep je po-
vzročil med večino silno razburjenje.
Ker ni bilo mogoče doseči sporazuma,
je izjavil s. dr. Renner, da predsed-
stvo zbornice odstopa. Zbornica se
je razšla, ne da bi bila zaključena.

In nihče ne ve, kdo naj jo zopet
skliče.

Strupene pline na Ogrsko

je pošiljala tudi Italija.

»Echo de Paris« poroča, da je
Italija poslala na Ogrsko tudi 195.000
kilogramov strupenih plinov za voj-
no. Tudi to blago je šlo po avstrij-
skih železničarjih. Zadnja pošiljka je
bila poslana 17. decembra m. l., torej
šest dni pred hirtenberško pošiljko.

Demonstracijska stav- ka avstrijskih želez- ničarjev.

V sredo so avstrijski železničar-
ji izvedli demonstracijsko stavko
med 9. in 11. uro dopoldne. Stavke
se je udeleževalo 75 do 80 odstotkov
železničarjev, med njimi so bili tudi
uradniki uprave.

Ob 11. uri pa je železničarsko
osobje zopet redno nadaljevalo svo-
je delo.

Direkcija državnih železnic je se-
veda nastopila ter uvedla postopa-
nje proti železničarjem in uradni-
kom. Disciplinski prestopki je tem
hujši, čim višjo stopnjo opravlja že-
lezniški nameščeneec. Direkcija hoče
kaznovati najnižje kategorije s 4%
odbitka od ene mesečne plače, sred-
njih stopenj nameščenci pridejo v
disciplinarno preiskavo, višji uradni-
ki pa bodo odpušteni iz službe. Ne-
stalni nameščenci naj bodo odpu-
ščeni. Direkcija je izdala tudi liste,
v katere mora vsak železničar vpi-
sati ali je stavkal ali ne. Predstoj-
niki naj neresnične podatke črtajo
in popravijo.

Funkcionarje je zasliševala tudi
policija.

Zadeva pride vsekakor tudi pred
parlament, zakaj, kako naj pride do
tega, da se železničarje kaznuje za-
radi tega, ker zahtevajo svoje, to je,
plače, ko zapadejo.

Stavka je dokazala solidarnost
železničarjev in bo imela ta uspeh,
da se bo država potrudila, da izpol-
ni samo — svojo dolžnost in plača,
kar je dolžna.

Doma in po svetu.

Konferenca demokratičnih velesil. »Petit Parisien« pravi, da bi bilo treba sklicati konferenco demokratičnih velesil, to je, Francije, Anglije in Zedinjenih držav, ker Italija in Nemčija preprečujeta vsakršno pozitivno delo. Predvsem naj bi te tri velesile proučile vprašanje razorožitvene konference in pa tudi splošni mednarodni položaj. Z ozirom na dogodke na Vzhodu in dogodke v Nemčiji bi bila enotna politika treh velesil potrebna.

Novi pakt male antante je bil v narodni skupščini sprejet, in sicer na demonstrativen način.

Obsedba v šenčurski pravdi. Državno sodišče v zaščito države v Beogradu je po enajstdnevni razpravi v šenčurski zadevi dne 6. t. m. izreklo svojo sodbo. Obsojeni so: 1. Janez Brodar na 1 in pol leta zopora. 2. Anton Umnik mesec dni zopora. 3. Ivan Štrcin na 900 Din. 4. Jernej Vombergar na eno leto zopora. 5. Jernej Grlic na eno leto zopora. 6. Vinko Kos na deset mesecev zopora. 7. Lodboda Josip na osem mesecev zopora. 8. Tomaž Ogrin na osem mesecev zopora. 9. Cerar Peter na šest mesecev zopora in 300 Din globe, ev. 3 dni zopora. 10. Ilija Alojz na eno leto zopora. 11. Škrbec Matija na eno leto zopora. 12. Gregorin Franc na šest mesecev zopora. — Preiskovalni zapor se vsteje. Vsem obsojencem se priznajo zaporne olajšave, takozvani custodia honesta (časten zapor).

Društvo narodov prepoveduje dobavljanje orožja. Zadnjič se je sklenilo, da se ne sme dobavljati orožja Japonski (ker ga ima že dovolj?), v sredo pa se je sklenilo, da se ne sme dobavljati vojnega materiala Paragvaju in Boliviji v južni Ameriki.

Bolgarski emigranti se vračajo. V petek je odpotovala iz Beograda druga skupina bolgarskih emigrantov v Bolgarijo pod vodstvom bivših ministrov Todorova in Obova. Todorovu so makedonstvujoči zagrozili s smrtjo, a je izjavil, da se grožnje ne boji.

Dr. Renner o svojem odstopu kot predsednik avstrijskega parlamenta. S. dr. Renner je izjavil, da je odstopil, ker je ugovarjala večina njegovim izjavam glede uradno ugotovljene pravilnosti o glasovanju v zadevi stavke železničarjev. Naknadno izjavlja dr. Renner, da bo vodil predsedstvo do izvolitve novega predsednika, ker bi sicer parlament ne imel sklicatelja.

Fašisti v Gradcu so napadli v noči od 3. na 4. marca socialnodemokratske omladince, ko so delili po cestah letake. V borbi je bil en napadalec ustreljen, dva pa ranjena. Več oseb je bilo tudi aretiranih.

»Arbeiter-Zeitung« zaplenjena. — Avstrijska vlada je porabila proti stavkajočim železničarjem staro cesarsko naredbo iz leta 1914 in jih preganja. »Arbeiter-Zeitung« je nastopila proti zlorabi starih zakonov in je bila zaplenjena zaradi — hujskanja.

Reakciji se že blede. Kam vodi reakcionarna strast, izpričuje najbolj razvoj v Nemčiji. Vsa reakcija se navadno sklicuje na napredek, na poštenost in pravcoljubnost. To so gesla, s katerimi se prikrivajo nameni. V Nemčiji, kar pa ni edini slučaj, pa doživljamo te dni najgršo zavratnost, zločinstvo in navalivanje teh »čednosti« reakcije na delavsko gibanje, ki se je stvorilo v teku desetletij potom izobrazbe, da brani svoje vitalne življenske interese proti izkoriščujoči manjšini v družbi. Najeti hlapi kapitalizma govore o napredku in socialni pravičnosti, ki naj obstoja v tem, da se narod dalje in nemoteno izkorišča.

Nemški fašistični tolrovaji. Iz Oldenburga poročajo, da so fašisti dne 3. t. m. ob 5. uri zjutraj izvabili komunističnega poslanca Gerdesa iz stanovanja. Takoj na to ga je eden udaril po glavi, na kar so oddali nanj še pet strelcev. Stanje poslanca je brezupno.

Nemški državni zbor nameravajo sklicati dne 23. marca t. l.

Bavarski ministrski predsednik potolažen? Dr. Held, predsednik bavarske vlade, je te dni obiskal kancelerja Hitlerja. Hitler mu je baje obljubil, da za Bavarsko ne bo imenoval komisarja, ker je Bavarska — zvesta nemška dežela.

9000 levčarjev je že »pod ključem«, tako zmagoslavno objavlja Hitlerjev notranji minister Göring. Končno se nam je posrečilo aretirati tudi glavnega urednika »Vorwärtsa«, Stampferja, in vodjo komunistov Thälmana. Iščemo še predsednika socialno-demokratske stranke Wellsa, pa tudi ta nam ne bo ušel; dali smo obmejnim stražam stroga navodila, in niti miš nam ne bo neopazeno ušla čez mejo. Nismo prišli na vlado, da bi se branili, temveč hočemo napadati; ni naš namen komunizem le ustaviti, temveč ga hočemo s koreninami izruvati, iztržiti, izsekati, izžgati; samo nacionalno usmerjeni ljudje imajo pravico obstoja v tej državi. Ves internacionalizem mora izginiti.

Židje beže iz Berlina, ker se boje nacionalističnega pogroma. Profesor Einstein, ki se muči točasno v Ameriki, poroča, da je ameriška javnost ogorčena nad postopanjem nacionalnih socialistov. Pisateljema Heinrichu in Thomasu Mannu se je

posrečilo pobegniti v Pariz. Mnogo komunistom je kljub pojačeni mejni straži in kljub žarometom, ki cele noči razsvetljujejo mejo, uspelo pobegniti na Poljsko. Poljske oblasti jih odpravljajo naprej v Litvo.

Na Poljskem se opaža zadnje dni preokret v političnem javnem mnenju v prilog Male antante. Dosedaj Poljska kljub francoskemu prijateljstvu ni simpatizirala z Malo antanto, največ radi spora v razmejitvi v Gornji Šleziji, kjer je precej Poljakov prišlo pod Čehoslovaško. Zato se je Poljska kujala in se bratila z Ogrsko in Italijo. Sedaj pa, ko je Italija s takim navdušenjem pozdravila Hitlerjev režim v Nemčiji, ki si je v prvi vrsti nadel nalogo, da zopet vzame Poljakom Pomorjansko in Gdansk in Italija to stremljenje podpira, je Poljska prisiljena, da se nasloni na države, ki bi ji današnje meje osigurale.

Študentje so zazidali vrata v univerzo. Poljskih študentov se je polastil val upornišva proti nameravanemu zakonskemu predlogu, s katerim hoče vlada ukiniti avtonomijo visokih šol. Na vseh poljskih vseučiliščih so stopili študentje v štrajk in prirejajo protestne demonstracije, pri katerih je prišlo do težkih spopadov s policijo. Na varšavski politelniški so študentje zazidali vsa vrata in so oblasti morale poslati zidarje, da so vrata zopet odprli.

Francoski socialist Leon Blum je odložil predsedstvo parlamentarnega kluba, ker je večina frakcije glasovala za proračun. Proračun je bil sprejet s 360 glasovi proti 214 glasovom. Proti je glasovalo 21 socialistov. Daladierova vlada je s tem zaenkrat rešena.

Glavno mesto pokrajine Džehol, Čengte, so Japonci zavzeli. Kitajske čete so se umaknile za Veliki zid, kjer se pripravljajo na nov odpor. Baje se je nek kitajski general dal podkupiti po Japoncih in je s celo divizijo prestopil na njihovo stran. To izdajstvo je Kitajce prisililo k umiku. Japonci so še samo 100 km oddaljeni od Pekinga, kjer vlada prava panika. Prebivalstvo beži na vse strani.

Japonsko je stresel vulkan. Pokrajine Komaiši, Miako in Omato ob severnem japonskem obrežju so bile v dolžini 500 km objekt hude potresne katastrofe, kakršne že ne pomnijo od leta 1896 dalje. Tri pristaniška mesta in veliko vasi je popolnoma porušeni ali pa požganih po izbruhem požaru. Nad 2000 oseb je mrtvih, preko 4000 ranjenih. Točnih števil pa dosedaj še ni bilo mo-

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

goče ugotoviti, ker so vse telefonske zveze prekinjene. Letalci, ki so krožili nad prizadetim ozemljem, pravijo, da je opustošenje strahovito. Središče potresa je bujni otok Kinkvasan. Vlada in javne ustanove so organizirale prvo pomoč. Ta katastrofa pa najbrž ne bo vplivala na razvoj vojaških operacij proti Kitajski. Japonski bog Mars je še vedno močnejši kakor vulkan.

Kulturni pregled.

Ljubljansko gledališče.

Druge vpriporitev, t. j. Yatsova »Gospo Chatleena« vzbujajo močan vtisk, da obuja vodstvo narodnega gledališča kes ter dela pokoro za svoj smrtni greh, za vpriporitev Zuckmayerjevega »Veselega vinograda«. — »To razumem,« je dejal nek abonent, »ne morem pa razumeti, zakaj bi morali delati pokoro abonenti! Če bi nam bili vsaj dali najprej priložnost grešenja — pa niso, zakaj za »Veseli vinograd« smo bili osleparjeni! Krivično je, da moramo zavoljo smrtnih grehov narodnega gledališča plačevati nestrokovnaško zrežirane večernice v teatru, ko pa so nam vse cerkve brezplačno na stežaj odprte...«

Yeats je Irec, je znamenit pisatelj, Nobel laureat, a kljub vsej tej slavi se moram ob pomisli na »Gospo Chatleena« vedno znova spominjati na besede prav tako znamenitega Ircia Liama O. Flaherty-ja: »Irska ni dežela barbarov. Ni naroda na svetu, ki bi ljubil lepoto in umetnost močnejše nego Irci. Toda gorje! Naš mali otok so obiskale trojne garje: menihi, oštirji in beda.«

Našim čitateljem priporočamo, naj si to zadevo ogledajo! Spoznali bodo, da se zavoljo tendence obsoja samo socialistična literatura, medtem ko se tej tendenci, ki ji je prva in poglavna naloga poneumnevanje ljudstva, pojejo slavospevi! Nauk: Če hočete meščanski kritiki ugajati, poneumnijte ljudstvo!

»Bog maščevanja« v mariborskem gledališču. Mariborsko gledališče je postavilo na oder svojstveno dramo iz življenja poljskih Židov, ki naj prikaže okolje, v katerem vzraščata etična in gmotna sila tega zagonega ljudstva. Pisatelj Schalom Asch je nedvomno kot dober poznavalec razmer zagrabil dejanje pri strženu, podal svoje žide z uspeho psihološko analizo in pokrepil dejanje z originalnimi domisleki. Prikazal je, kako drži denar v oblasti tistega, ki zida nanj svojo srečo in moč. Denar — pa najsi bo pridobil na nečloveški, gnusen način, je merilo človeškega dostojanstva in stališča v družbi. Odtod izhajajo vsi psihološki zapletaji te drame, ki jih pa avtor kljub dobri izpeljavi in prikazu, ni znal speljati do pravega spoznanja. Njegov Janek Šepšovič se zaveda velikega prepada med etično človeško dostojanstvenostjo, h kateri stremi in med krute resničnostjo, ki se dogaja spodaj v njegovem bordelu. Hoče, da bi ostala njegova hči čista v takem ozračju, kakor si ga je ustvaril s svojo obrtjo, denarjem, s kupčijo s človeškimi telesi. Zato misli, da mu lahko pomaga sveta tora. Toda zgodi se, da padé tudi hči v blato, koder gazita on in njegova žena. In to je maščevanje boga za njegove grehe. Šepšovič je zidal na boga in ker ni moglo biti drugače, se je bog maščeval. — Ni se pa zavedel ta idealni Žid, da je družba ustvarila resničnost, v katero je priklenila njega, ženo, hčer, dekleta v bordelu, pa tudi Reb Arona, zvitega mešetarja in spisovalca tor. Šepšovič ni pomislil, da izvira zlo iz družbe, iz delstev, ki so v njej zakonita, iz dejanj, ki so delo človeštva in ne namišljenega boga. Ko bi avtor izpeljal dramo v smer tega spoznanja, bi nedvomno dosegel veliko več. Tako pa je ostala njegova drama zgolj psihološko zrcalo ne-

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk:

Humoristično-satirične zgodbe.

»Ali o kakšni kozi govoriš?« se je razjezila Domna Pavlovna. »Si jo od brzojavnika kupil?«

»Kako od brzojavnika?« je vzkliknil Zabježkin. »Kozja je vendar vaša.«

»Kaj še! Kozja ni moja... Brzojavnikova je. Falot, ne bodi ga treba, kaj si mar s kozo računat?«

»Kako vendar,« je blebetal Zabježkin. »Kozja je vendar vaša. Moja beseda, vaša, Domna Pavlovna.«

»Kaj si znorel? S kozo si računat? Sedaj sem šele spregledala tvojo umazano dušo...«

Domna Pavlovna je vstala, ovila odejo okrog svojih debelih pleč in odšla iz sobe. Zabježkin pa je legel na posteljo in ležal, ne da bi se zganil, do jutra.

VIII.

Zjutraj je prišel brzojavnik v sobo k Zabježkinu.

»Domna Pavlovna,« je rekel, ne da bi Zabježkina samo za trenotek pogledal, »vam sporoča, da imate v teku štirindvajsetih ur sobo zapustiti. Če ne, vas pusti s sodiščem odstraniti.«

»In jaz,« je vzkliknila Domna Pavlovna iz kuhinje, »povej mu to, Ivan Kirilič, da ga ne maram več videti.«

»In Domna Pavlovna!« oznanja brzojavnik, »vas več ne mara videti.«

Ali Domni Pavlovni še ni bilo dovolj:

»In pogled, Ivan Kirilič, če mi falot ni slamnjače zažgal! Zadnjič je kadil. Bil je že svoječasno pri meni tak ljubček, ki je slamnjačo zažgal. Obrnil jo je potem na drugo stran, falot, misleč, da ne bom zapazila. Ali videla sem tistemu ničvrednežu v čreva. Sodruha...«

»Dovolite,« je rekel brzojavnik. »Sedite za trenotek.«

Zabježkin je žalostno zlezal s postelje na stol.

»Kam naj grem,« je stokal Zabježkin. »Resnično, ne vem kam.«

»Domna Pavlovna,« je zaklical brzojavnik in pregledoval slamnjačo. »Ne ve, kam bi šel.«

»Hudiča... Kamor hoče, radi mene v pasjo hišico! Kaj me briga.«

Brzojavnik Ivan Kirilič je slamnjačo pregledal in pogledal pod posteljo, (zakaj vendar?) po mežniknil Zabježkinu in odšel.

Zvečer je naložil Zabježkin svoj voz in odpeljal, kam, sam ni vedel. In ko je prekoračil prag, ga je srečal agronom Pampuškín.

Agronom je vprašal:

»Kam, človek, kam?«

Zabježkin se je nežno nasmehnil in rekel:

»Tako, na sprehod...«

Učeni agronom je dolgo gledal za njim. Na vozičku, preko ostalega premoženja so težali na modrem vzglavniku čevlji.

IX.

Tako je propadel Zabježkin.

Ko je bil poleg njegovega imena narejen vsled zamude osmi znak, je rekel Ivan Našmudinovič:

»Izvršeno. Vsled redukcije si odpuščen, Zabježkin...«

Zabježkin se je vpisal na borzi dela, ali dela ni iskal. S čem je živel — neznan.

Nekega dne ga sreča Domna Pavlovna na Derjabskem bazarju. Prodajal je svoj plašč. Njegovi čevlji so bili v cumjah, mesto jopiča je nosil nekako žensko jopo. Že dolgo se ni bril, zakaj brada mu je zrasla in je bila iz neznanih razlogov rdeča. Težko ga je bilo spoznati.

Domna Pavlovna je stopila k njemu, se dotaknila plašča in ga vprašala:

»Koliko zahtevaš?«

In hkrati je sedaj spoznala Zabježkina.

Zabježkin je povsile oči in rekel:

»Le vzemite ga, Domna Pavlovna.«

»Ne,« je rekla s stisnjenimi obrvmi. »Ne kupujem ga zase, nego za Ivana Kiriliča. Zakaj Ivan Kirilič nima zimске sukneje. Zato ga tudi ne vzamem. Ali veš kaj? Ne bom ti dajala denarja, priidi ob praznikih k meni obedovat.«

Vzela je plašč preko ramen in odšla.

V nedeljo je prišel Zabježkin. Dobil je kosilo v kuhinji. Zabježkin se je sramoval, skrival neočiščene čevlje pod stol, sedel molče in jedel.

»No, bratec, kaj je novega,« je vprašal brzojavnik.

»No, da, Ivan Kirilič,« je odgovoril Zabježkin.

»Trpim mirno.«

»Le trpi, bratec! Rus brez trpljenja ne more živeti. Trpi, bratec!«

Zabježkin je kosilo snedel in vtaknil kos kruha v žep.

(Dalje prihodnj.)

zdravega okolja, ki ne pove, kako in kam ter ne reši tega težkega problema. Ko bi se Asch oprjel socioloških dejstev in zavrzel metafizično gledanje svojega junaka, bi gotovo razsodil drugače, in bi gotovo prinesel drugačno spoznanje, kakor je je dal »bog maščevanja«.

Igralci so se v splošnem potrudili. — Predvsem je treba omeniti Sepšoviča g. VI. Skrbinska. Rifkela gđc. Mlekušev je bila izborni lik mlade Židinke. Njen prvi nastop na mariborskih deskah je bil odlični. Tudi ostali so zadovoljili. Slojme g. Furijana, Reb-Elje g. P. Koviča in Reb Aron g. Edo Groma so bili izraziti predstavniki židovske družbe. Isto velja tudi o drugih židih in dekletih. — Režija g. VI. Skrbinska je bila dobra in je ustrezala okolju.

Maribor.

Proslava petdesetletnice smrti Karla Marxa.

se bo vršila v soboto, dne 18. marca t. l. v veliki dvorani pivovarne »Union«.

Kakor smo že poročali, bo dne 14. t. m. minulo 50 let, odkar je preminul utemeljitelj znanstvenega socializma.

Delavci in nameščenci, te prireditelje se mora udeležiti vsak zaveden delavec v Mariboru. Vstopnice se dobijo pri zaupnikih, v knjižnici Delavske zbornice, papirnici »Ljudske tiskarne« in upravi našega lista. Vstopnina je nizka in sicer sedeži po Din 10, 8, 5, stojišča po Din 3.

Tajništvo »Svobodnih strokovnih organizacij v Mariboru«, ki se nahaja v poslojpu Delavske zbornice, Sodna ulica 9-II., posluje odslej vsak dan in sicer od 11. do pol 13. ure in od 17. do 19. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 11. ure predpoldne. V tem času se lahko delavci obračajo v organizacijskih zadevah za nasvete. Tam se sprejemajo tudi novi vpisi in kasirajo prispevki.

Predavanje »Svobode«. V sredo, dne 8. marca bo predaval v dvorani Delavske zbornice s. prof. Stupan o »Imperializmu«. Pridite polnoštevilno in točno!

Mestno načelstvo, zgnani sel Bržčas ni v nobenem drugem mestu naše države tako zanemarjenih cest kakor v Mariboru. Mnogo je bilo že tozadavne kritike, zlasti smo v našem listu že večkrat apelirali na mestno načelstvo, da naj vendar nekaj ukrene za zboljšanje cest. Toda vsi apeli in prošnje doslej niso mnogo zalegle. Mestno načelstvo se ne zgahe. Zboljšati je potrebno v Mariboru domala vse ceste, toda najslabše so menda ceste v II. okraju. Spodnji del Tattenbachove ulice, dalje Plinarniška in Kacijanerjeva ulica so tako razorane, da hodijo pasanti do gležna po blatu. Te ceste trpijo največ radi avtobusnega prometa, zato nikakor ne moremo razumeti, da tega ne vidi mestno načelstvo in odredi, da bi se te ceste sproti popravljalo. Zadostovalo bi le nekaj vozov gramoza in že s tem bi bilo stanovanjem v tem kraju, ki ravno tako plačujejo davek in občinske doklade kakor prebivalstvo v ostalih delih mesta, mnogo pomagano. Vabimo gospoda mestnega načelnika, da si na licu mesta ogleda, v kakšnem stanju se nahajajo te ceste in upamo, da bo potem imel več umevanja za te upravičene zahteve.

Lepo uspeli občni zbor godbe Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru. Minulo nedeljo se je vršil osmi redni letni občni zbor Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev. Društveni člani so do zadnjega kotička napolnili obširne zgornje prostore hotela »Orel«, kar najbolje prikazuje, kako priljubljena je ta godba med železničarji. Občni zbor je otvoril in vodil predsednik s. Slomšek, ki je uvodoma orisal društveno delovanje v minulemu letu. Nato so sledila poročila ostalih funkcionarjev in sicer: blagajniško poročilo je podal s. Gradišnik, tajniško s. Lorger, za kontrolno pa sta poročala s. Zmasek in Bračko, ki sta predlagala tudi razrešnico staremu odboru. Društveno življenje in delovanje je bilo lansko leto zelo pestro in je opaziti, da to društvo klub raznim težkočam in gonji, ki jo od časa do časa uprizorijo nasprotniki železničarske godbe, vendarle lepo napreduje. Po poročilu odbornikov se je vršila debata, v katero je poseglo več društvenih članov. Pri volitvah novega odbora so bili soglasno izvoljeni v odbor naslednji sodruzi: Slomšek, Steinecker, Lorger, Plevanč, Gradišnik, Ternovšek, Zmasek, Bračko, Kos Robar, Messner, Velec, Arlati in Sluga. V imenu članstva je bila nato izrečena prisrčna čestitka kapelniku g. Schönherrju k njegovemu 60-letnici. Navzoči so burno pozdravljali jubilarja. Kapelnik se je vidno ginjen v kratkem nagovoru zahvalil za prirejene ovacije in zagotavljal, da bo kakor doslej tudi v bodoče drage volje delal za procvit zaupane mu godbe. S tem je bil oficijelni del občnega zbora zaključen, nakar se je ob sviranju godbe razvila prijetna zabava. — Veselo razpoloženje navzočih je pa doseglo svoj višek, ko je spregovoril dr. Reisman, ki je čestital najpoprej 60-letniku g. Schönherrju k njegovemu plodonosnemu delu za železničarsko godbo, istočasno pa tudi s. Petejanu, ki je pred kratkim praznoval 50-letnico svojega rojstva in 30-letnico neumornega dela za de-

Grčar Viktor:

Pravljica o Velikem Mariboru.

(Nadaljevanje.)

Kadar pridejo prebivalci okolice v potrebo, tedaj jih župani kratkotalo »navižajo« v mesto, češ, tamkaj boste dobili vsega v izobilju. — Triumf občinske socialne politike mi je pred leti razlagal nek okoliški župan, ki je neko gluhonemo beračico, ki se je zatekla na ozemlje njegove občine in za katero bi njegova občina, dokler bi se njena identiteta ne dognala, morala skrbeti, vodil tolikokrat v mesto, dokler ni v mestu ostala. Tajnost njegovega uspeha je tičala namreč v klofutah, s katerimi so gospod župan sitno žensko na občinski meji lastnoročno obložili z grožnja, da bo še hujše, ako bi se drznila sveto mejo še kedaj prekorati. In ko se je ženska teh klofut naveličala, pa je bilo socialno vprašanje za župana definitivno rešeno. Za njega namreč in za njegovo občino. Ne pa za ženico, ki je morala na tako drastičen način spoznati blagodat občinske socialne politike.

Pa da smo pravični. Male upravne edinice, kakor jih predstavljajo dosedanje občine na podeželju, so ekonomski prešibke, da bi zamogle v pravcu socialne zaščite in skrbstva mnogokaj storiti. Iz tega pa ne sledi, da zato taka zaščita baš tam ni potrebna. Posebno ne, ako so te občine središče delavskih slojev. Ti sloji imajo ravno polno pravico do nje. Oni so si to pravico v hudih stoletnih bojih priborili in si dejansko privojevali nje zakonito priznanje in zavarovanje. In ako bi te pravice samo zaradi tega morale počivati, ker korporacije, katerih naloga je, deliti jih, tega radi svojega ekonomskega stanja niso v moči vršiti, pa so te korporacije izgubile svojo pravico do eksistence. In ravno delavstvo bi moralo v svojem stremeljenju za očuvanje priborjenih pravic prvo dvigniti svoj glas, da ne priznava eksistenčne pravice telesom, ki niso v stanju vršiti dolžnosti napram njemu.

Prvo bi se moralo oglasiti za pridružitvev tjakaj, kjer je za njihove težnje umevanje, finančna moč, pa tudi dobra volja.

Da ima mestna občina mariborska vse to, pač ni potrebno dokazovati posebej!

Nevezdržno stanje pa nastaja vsled trmastega stališča okoličanov za mesto in okolico predvsem v gradbenem pogledu.

lavski pokret. Sodrugič Lipoglavšek je izročila s. Petejanu šopek rdečih nageljčkov, navzoči pa so jubilarca vehementno aplavdirali.

S. K. »Svoboda«. Za Vel. noč priredi S. K. »Svoboda« izlet v Celovec, ki bo trajal oba praznika. Ker se ga bodo lahko udeležili tudi prijatelji našega kluba, zato jih vodstvo kluba opozarja, da se sprejemajo prijave v petek, dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer v Delavski zbornici II. nadst. Stroški za ta izlet bodo znašali kakor sledi: voznja semintja, nadalje potni list in vizum Din 145. Za prehrano in stanovanje pa si lahko izračuna vsak udeleženec sam, koliko bo potrešil, oziraje se na svoje potrebe. Vsak udeleženec mora že v petek položiti Din 30 za potni list in vizum. Na poznejše prijave se ne bo moglo več ozirati. Ker je prilika zelo ugodna, računava vodstvo kluba na številno udeležbo.

Rekrutni spisek v Maribor pristojnih voj. obveznikov, roj. leta 1913, je za tekoče leto izgotovljen in na vpogled interesentom v pisarni mestnega vojaškega urada v Mariboru, Slomškovo trg 11, med uradnimi urami, in sicer od 1. do 10. marca.

Za šolska deco kupujte le pri nas na Slomškovem trgu št. 6, tvegovina Ljudske tiskarne d. d.

Košaki pri Mariboru.

Občni zbor viničarske organizacije. Minulo nedeljo se je vršil v gostilni Dreisiger v Koških občni zbor viničarske organizacije, ki je jako lepo uspel. Uvodoma je podal poročilo o društvenem delovanju predsednik s. Ulbl, nakar je sledilo poročilo ostalih funkcionarjev. Viničarska organizacija lepo napreduje in je bilo društveno gibanje v minulemu letu zelo živahno. Po volitvah novega odbora, ki ga tvorijo po večini dosedanjí odborniki, je govoril s. Eržen, za kar je žel od poslušalcev, ki so referentovim izvajanjem pazno sledili, odobravanje. S pozivom na uspešno delo v prid viničarske organizacije in

Ugotovljeno je že bilo, da se mesto samo navzven ne bo moglo več širiti. Tisto nekaj stavbišč pa, kar bi jih z opustitvijo vrtov in nasadov postalo na razpolago — kar pa je iz zdravstvenih ozirav ob pozitivnem razvoju mesta težko poglavje — bo tudi skoraj pozidano. Ostane le še širjenje mesta na okolico.

To je že danes slučaj. Okolica se že sedaj širi na račun mesta. Ako je število prebivalcev v desetletju 1920-1931 poraslo na Teznu za 91%, v Pobrežju za 65%, v Zrkovcih 34% (Brezje) in celo v Rošpohu za 28%, se ta porast gotovo ne more nazivati normalen in gre absolutno na račun mesta.

Dognali smo že tudi, da je mesto Maribor izmed jugoslovanskih mest z nad 30.000 prebivalci po številu prebivalstva na 12., po površini pa na zadnjem, t. j. na 16. mestu. Tudi to je dokaz nenormalnosti gradbenih razmer v mestu. Ker ga pretesno in preozko uklepa okolica.

Dočim bo torej v mestu nujno morala slediti gradbena stagnacija — ker bo za gradbe manjkalo prostora, bo zidanje v okolici v bodoče šlo še v pospešenem tempu kot dosedaj.

Tu pa pridemo na veliko hibo. Dočim mesto že ima regulacijski načrt in je tak v izmerah 1 : 500, 1 : 1000 in 1 : 2880 do višine Lovskega doma (torej preko meje mesta celo) že izgotovljen, v tem pogledu okoliške občine v občni ničesar ne store.

Kr. banska uprava je z ozirom na nov gradbeni zakon že 22. maja 1932 z odlokom V. No 2332/8 naročila mestnemu načelstvu, da v sporazumu z okoliškimi občinami izdelaja generalni regulacijski načrt za mesto in okolico. Po § 4 gradb. zakona mora določati tak regulacijski načrt: gradbeni okoliš z mejami ožjega in širšega okoliša, zaščitni pas; regulacijske črte ulic, cest, trgov, hodnikov, vrtov; gradbene črte zgradb, kjer te odstopajo od regulacijske črte; smeri in zemljišča za razne oblike prometa; terenske in nivelacijske kote ulic, hodnikov, trgov, cest; površine za prebivanje, za trgovine, za industrijo, za vojsko, igrišča, parke, pokopališča, vrtove, gozde, polja; gradbene cene glede na gostoto naselja, načina zazidave in višino zgradb; prostore za javne zgradbe. (Dalie prihodnjič.)

njenih članov, je po izčrpanju dnevnega reda predsednik zaključil lepo uspešni občni zbor.

Ptuj.

Posnemajte! Na zadnji seji mariborske pomožne akcije se je govorilo o uvedbi posebnega socialnega davka na imovite sloje po vzgledu zagrebške občine, kjer so že — kakor je to v več državah slučaj — upeljali davek na tuje delovne moči in na premožnejše meščane, in sicer progresivno: dohodki nad 4000 Din 10 Din, nad 10.000 Din 100 Din in nad 15.000 Din 200 Din. S tem upa zagrebška občina zbrati precejšnji znesek za omiljenje brezposelnosti in bede, kajti res je pravilno in pravično, da premožnejši prispevajo primerne zneske za rezeve, kajti danes povečini nosijo vsa bremena oni, ki komaj živijo! Nujno je potrebno, da bi se tudi ptujska občina zganila in osvojila enak predlog, ker bo brez dvomno več zalego kot pobiranje miloščin. Kjer doživí človek razočaranje, ko izve, da je »visokim« bolj pri srcu plesni venček, za kojega raje in več prispevajo nego za one, ki stradajo... Povedati moramo namreč to, da še vedno ni denarja od banovine in se že govori, da se ukine kuhinja in odpusti nekaj delavcev, ker »ni sredstva«. Zahteva brezposelnih je: dajte nam dela!

Predavanje. Vse sodruge in sodruziče opozarjamo na predavanje o »Spinozi«, ki se bo vršilo v četrtek.

Zahvala. Podpisani se najlepše zahvaljujem sodrugom železničarjem in Svobodašem za po s. Frankoviču mi izročeni Din 217.— kot prostovoljni prispevek brezposelnemu. Ptuj, 4. 3. 1933. J. Domanjko.

Brezice.

Prostovoljno v smrt. V petek, 3. t. m., si je končal življenje po celem Posavju znani tovarnar in lastnik velike opekarne v Brezicah. Omenjenega dne se je zaprl v kopalnico v svoji vili, si napravil kadno kopaljo in nato prerezal žile na rokah, povrhu se je še ustrelil in končno v kadni kopalji utonil. Kaj ga je gnalo v smrt, se ne ve,

domneva se, da je imel veliko dolgov. Upniki so čimdalje bolj pritiskali nanj in najbrže je bil to vzrok tako tragičnega čina. Pokojni je rad delil milodare, bil pa je obenem zelo velik nasprotnik delavske organizacije. Njegovi delavci so se morali zadovoljiti z zelo nizkimi mezdami. Zapušča vdovo in 3 otroke.

Jesenice.

Redni občni zbor jeseniške »Svobode« se vrši v nedeljo, dne 12. marca t. l. Na tem občnem zboru bo treba dati podružnici ne le odvezo in oceno o delu v preteklem letu, nego zlasti iniciativo in pa smernice za delo v prihodnjem letu. Prav tako bo treba izvoliti nov odbor. Pozivamo vse Svobodaše brez izjeme, da pridejo v nedeljo na občni zbor in tam zavzamemo svoje stališče do našega kulturnega dela. Občni zbor se prične ob pol 10. uri dop. Vse člane, ki so morebiti zaostali s svojimi prispevki, vabimo, da se takoj pridruže pri s. blagajniku Stražišarju Viktorju in poravnajo svoje neplačane prispevke, da bodo imeli vse pravice na občnem zboru.

Marija Rotarjeva umrla. V starosti 70 let je umrla na Jesenicah poznana ga. Marija Rotarjeva, mati našega znanega sodruga Filipa Rotarja, bivšega gostilničarja v Delavskem domu, funkcionarja delavskih združenj in zdaj uradnika OUZD v Kranju. Podlegla je hripi, kateri se je pridružila pljučnica. Pokojnici bodi ohranjen časten spomin, preostalom, zlasti s. Filipu, pa naše iskreno sožalje.

Pogreb s. Martina Bručana se je vršil v ponedeljek, 27. m. m. ob pol 5. uri popoldne iz hiše žalosti na Javorniku pri Konjiču. Bil je dokaz, kako so jeseniški delavci spoštovali svojega sodelavca, kajti lahko rečemo, da je bilo tako velikih in lepih pogrebov na Javorniku še malo. Dolga vrsta vencev se je pomikala pred krsto, med njimi dva z rdečimi trakovi, ki so ju poklonile združene delavske zadrugi in sekcija livarjev podružnice SMRJ. Ta dva venca sta bila pogrebu nekoliko priborjena, ker ju javoršički župnik g. Žbontar nikakor ni hotel dopustiti, da bi bila to pokojnikova izrečna želja. Spreved je spremljala tudi kovinarska godba SMRJ in na grobu so mu zapeli v slovo pevci javoršičke »Svobode«.

Kulturno delo. Predpust je škodoval nekaj tudi kulturnemu delu naših organizacij na Jesenicah. Veselica na veselico se vrsti, kjer se ljudje prav radi veselijo in pri tem pozabljajo na slabe čase, ki vladajo okrog njih. Je že tako: človek živi rad v omami in samoprevari in vse rajši sanja o boljšem življenju kakor ga pa živi. Prosvetno delo je zdaj malo počivalo. Ženska zveza je sicer nadaljevala s svojimi predavanji vsak terek in je bil izvet samo pustni terek, zaupniška praktična šola se vrši še naprej vsako sredo, prav tako delavska šola »Svobode«, v kateri predava zdaj s. Cvetko Kristan o »Vlogi združništva v narodnem gospodarstvu«. Za njim pride s. Stukelj s predavanji o razvoju moderne delavske gibanja. Ali prosvetnih večerov in dramatičnih prireditev ta čas ni bilo. Svobodaši se pripravljajo na občni zbor svoje podružnice, ki bo menda 19. marca t. l. Zdaj so imeli občne zборе vsi posamezni odseki podružnice kakor dramatični, pevski itd. Za početek marca je pripravljen II. prosvetni večer in za 13. marca t. l. pa najbrž tretji, prirejen v proslavo spomina 50 letnice smrti velikega učitelja proletarijata Karla Marxa. Dramatični odsek pripravlja poleg krajših stvari za prosvetne večere, ki se vršijo tudi pod njegovim okriljem, dramo »Kovarstvo in ljubezen«. Še več prireditev je izamišljenih, vendar o njih, ko bodo realizirane. Dela se pa!

Št. Ilj v Slov. goricah.

Surov napad na cesti. Dne 2. t. m. se je proti večeru vračal iz Št. Ilja proti domu 17-letni Franc Tomazič, rejenc Karla Spindlerja v Selnici ob Muri. Nenadoma sta mladeniča napadla dva neznanca ter zahtevala, da jima izroči denar. Ker pa napadeni ni imel niti pare v žepu, sta ga silno pretepla, tako da je obležal v snegu. K sreči sta prišli kmalu nato po cesti dve ženski, ki sta nesrečneža spravili domov. Ker se v tem kraju večkrat ponavljajo napadi, bi bilo priporočljivo, da pristojne oblasti podvzamejo potrebne korake in zaščitijo prebivalstvo pred takimi nasilježi.

Brezno pri Mariboru.

Tudi žagarji se prebujajo. V nedeljo, dne 5. t. m. se je vršil v gostilni Grögl v Breznu sestanek žagarjev, ki je v vsakem oziru lepo uspel. V povojni dobi žagarji v tem kraju niso bili organizirani, zato bi kdo sodil, da se jim je dobro godilo. Toda res je baš nasprotno, menda so le malokje delavci tako slabo plačani kot žagarji, le malokateri izmed teh trpirov, ki so po večini družinski očetje, zasluži dnevno 20 Din mezde. Sestanka se je udeležilo lepo število teh delavcev. O pomenu strokovne organizacije pa je govoril s. Jelen iz Maribora. Žagarji so sklenili, da si bodo ustanovili močno strokovno or-

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon števil. 2324.

ganizacijo in napravili konec dose- danjemu neizmernemu izkoriščanju s strani delodajalcev.

Ruše.

Delavski socialni tečaj v Rušah. V nedeljo, dne 12. marca se bo vršil tudi pri nas delavski izobraževalni tečaj, na katerega pridejo govorniki iz Maribora. Tečaj se bo začel ob 8. uri zjutraj v gostilni Magdič. Predavali bodo o delavski zakonodaji dr. Reisman, Gojmir Jelenc in Viktor Eržen. Delavci, udeležite se tečaja polnoštevilno.

Nove revije.

Zadnje dni smo dobili v življenje nekaj novih revij, o katerih je potrebno zapisati nekaj mimobežnih misli — ne samo, da s tem opravimo svojo kronistično dolžnost, temveč radi živo krvave potrebe, ki jo ima pač vsakdo, zanimajoč se za vse zdrave literarne pojave — in, ki morajo zanimati ne samo neke vase utesnjene »kulturne delavce in faktorje«, tembolj pač naše delavstvo, ki nima poleg »Svobode« in zagrebške »Socialne misli« (in v kolikor je beseda tudi o sarajevski »Snagi«) prav nikakih svetlih kulturnih žarišč v formi pisane besede. Potem, ko je nastala pri »Lj. Zvonu« tkzv. kriza in so nato nastale nove sfere za njih disidente (F. Albrecht, F. Kozak etc.) za neko novo revijo »Sodobnost« — in v času, ko je slovenski proletarec zaman iskati kakih posebno aktualnih stvari, zlasti tičoč se onih, ki imajo res kakšno izrecno progresivno obeležje, gledano skozi prizmo historičnega materializma, te edinstvene znanstvene metode in znanosti, ki nudi bralcu resnične vpoglede v vse te kulturne tekovine — je pričela izhajati revija »Književnost« pod uredništvom B. Krefta. — Je to mesečnik, ki se obširno bavi z vsemi aktualnimi vprašanji našega sodobnega življenja v književnosti kakor v ostalih panogah kulturnega udejstvovanja. Revija s svojim sodelniškim krogom pač jamči za njen obstoj, vsa njena dosedanja fizionomija da slutiti, da bo to tribuna tudi za vprašanja in stvari, ki živo in krvavo zanimajo ves zaveden proletarijat. Zlasti razprava o »nationalnem vprašanju« izpod peresa T. Oneta Brodarja je toli marksiistično zgrajena, tako kompaktno povezana z vsemi analitičnimi elementi o temu vprašanju, da je že radi te razprave vredno čitati »Književnost«. Peter Lem je objavil esej o »Mrzeli in socialni književnosti«, ki je pravo nalije kritike, zlasti kar se publicističnega delovanja tiče (Mrzela). Stvar je pisana dokaj iskreno in izčrpno — le ponekod je opaziti nekako pretiranost, ki jo ima do Mrze-

la. Sicer pa, šele tri številke so pred nami in še ni moči izreči končne sodbe.

V zagrebški založbi »Minerva«, ki izdaja tudi zbrana dela Miroslava Krleža je pričela izhajati revija »Savremena Stvarnost«, katere urednik je Drašković in Hegedušič. S. Stvarnost je svojevrsten pojav mesečnika, ki hoče biti zares čisto sodoben. Dosedanji dve številki (prva je bila naknadno zaplenjena) pa dokazujeta z vsemi članki, eseji in ostalimi prispevki (Kikić, Cesar, Zogović, Hegedušič), da ima S. S. naravnost sijajno obeležje. Je to organ tistih naprednih socialno orientiranih sil, ki hočejo vso sodobno realnost vpodabljati v pisani besedi, brez vsakih balastov neke romantične jokavosti, ki hočejo vso kruto realnost današnjih dni dajati tako, kakršna je tudi dejansko. Mnogo pozornosti zasluži članek o problemu srednješolskega pouka.

Pred par dnevi pa je vzkliha »Kultura«, mesečnik, ki bo brez dvoma preoblečena bivša »Literatura« (pod uredništvom S. Galogaže), dočim je sedanjí formalni urednik Đuro Tiljak. Ta mesečnik mnogo spominja na svoječasno »Književno Republiko«, ki sta jo izdajala Krleža in Cesar. V njemu najde bralec prgišče perečih člankov in razprav in med drugimi pisci je zastopan tudi ameriški Slovenec Joško Oven. Sotrudniki so med drugimi: F. Engels »Dijalektika u prirodi«, A. Thalheimer: »Hegel i Feuerbach«, Des Passos, Braun, Koren, Hegedušič, Gorki, Popović Jovan ter drugi. Revija primaša tudi slikarske reprodukcije Mezdjića, Diego Rivera etc.

Revije se naročajo: Uredništvo in upravnništvo »Književnost«, Rimska c. 20-1, Ljubljana; »Savremena Stvarnost«, nakladna knjižara »Minerva«, Zagreb, »Kultura«, Ilica 53, Zagreb. F. K.

*) (zadevno, da je »Kultura« preoblečena »Literatura«).

»naknadno doznavamo, da je »Literatura« ponovno oživela toda sedaj le kot literarno-kulturna revija«.

Književnost.

»Književnost«, mesečnik za umetnost in znanost. V Ljubljani je začela izhajati nova revija, ki hoče zasledovati znanstvene in kulturne probleme sedanjosti. Njen urednik je pisatelj in režiser Bratko Kreft. Doslej so izšle tri številke. Od posameznih prispevkov naj omenimo predvsem T. Brodarjevo tolmačenje nacionalnega vprašanja kot znanstvenega vprašanja, ki je dober odgovor na stare neznanstvene razlage socioloških pojmov rase, plemena, ljudstva in naroda. Razprava se še nadaljuje. Tudi ostali prispevki so večinoma aktualni (n. pr. V. Kostanjevec: »Današnja kriza in bankrot gospodarske znanosti«, P. Lem: L. Mrzel in socialna književnost itd. Iz pri-

spevkov je videti, da hoče revija podčrtati predvsem borbeno plat. Vprašanje je, na kakšen način se ji bo to posrečilo. Če bo teoretizirala o marksizmu in o delavskem gibanju zgolj kavarniško, brez praktičnega, realnega otipanja tega gibanja in brez praktičnih izkušenj, ki izvirajo iz njega, tedaj bo vsa borba ničeva, brez upoštevanja vrednih uspehov. Vsako borbeno gibanje, ki se duši le v teoretiziranju, ne vidi bistvenosti in resničnosti. In taka revolucionarnost ni pozitivna, je družabno škodljiva in za proletarsko gibanje destruktivna. F. K.

Zbornik delavskega zavarovanja 1922—1932. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je priložnost desetletnice jugoslovanskega socialno-zavarovalnega zakona izdal jubilejni spominski spis z bogato vsebino, lepimi članki, statističnimi grafikoni in mnogimi ilustracijami. Članke so prispeli: *Ivan Tavčar*: Uvodna beseda; *Mel-hijor Čobal*: Nekaj pripomb k desetletnici zakona o zavarovanju delavcev; *Ivan Jelac-in*: Ob desetletnici delavskega zavarovanja; *Filip Uratnik*: Delavsko zavarovanje in njegov odnos do družbe in gospodarstva; *dr. Joža Bohinjec*: 1922—1932; *Ivan Lah*: Statistično poročilo; *Ivan Kocjan*: Gospodarski pregled zavarovanja; *dr. Joža Bohinjec*: Bistvo in pomen delavskega zavarovanja; *Rudolf Smersu*: Podatki iz nezgodnega zavarovanja; *dr. Ivan Zajec*: Zdravniška služba v našem delavskem zavarovanju; *dr. Ivan Drobnič*: Ulcus ventriculi in Ulcus duodeni v socialnem zavarovanju; *dr. Josip Hebein*: Razvoj in ekonomičnost röntgenološke ambulaterije; *dr. Jože Jakša*: Socialno zdravljenje sifilide; *dr. Alojz Kunst*: Razvoj in koristi röntgenovih žarkov; *dr. France Logar*: Pomen zobnega ambulaterije v bolniškem zavarovanju; *dr. Robert Hlavaty*: Umetno zobovje kot dajatev OUZD v Ljubljani; *dr. Fran Minar*: Socialna važnost izbire poklica glede na šibkost spodnjih okončin; *dr. Drago Mušič*: Zdravstveno delo OUZD in kmečko prebivalstvo; *dr. Ivan Pintar*: Deset let ginekološke ambulaterije pri OUZD v Ljubljani; *dr. Ivan Robida*: Obrobne glose k nevrološko-psihiatričnemu ambulateriju pri OUZD v Ljubljani; *dr. Ivan Zajec*: Poglavlje o zdravlilih; *dr. Ivan Minar*: O presoji vzročne zveze med tuberkulozo in poškodbo; *dr. Alija Košir*: Klinični diagnostični laboratorij; *dr. Hugon Robič*: Vpliv dela oziroma poklica na kožne in spolne bolezni delavstva (s štiriimi statističnimi tabelami, nanašajočimi se na Maribor). Ilustracije je pripravil Josip Hubad.

V znamenju časa. Uredništvo Biografskega leksikona slovenskih trgovcev, obrtnikov in industrijev je naslovlilo na vsa podjetja pismo sledeče vsebine: »Vaše blagorodje! Razvoj in napredek naše trgovine, obrti in industrije so nas privedli na misel, da za vedno dostojno ugotovimo vse pobornike gospodarskega napredka naše domovine, vse današnje odličnjake na pridobitnem polju. Sklenili smo izdati v to svrhu

Biografski leksikon slovenskih trgovin, obrti in industrij, ki bi v stvarni ureditvi prinesel njih življenjepise in spise njih podjetij — po mogočnosti s portreti in slikami. Na ta način jih ohranimo spominu bodočnosti in seznanimo z njimi širšo sedanost. Tudi Vaše blagorodje spada v vrsto uvaževanja vrednih oseb. Zato prosimo, blagovolite vestno izpolniti priloženo vprašalno polo in nam jo vrniti vsaj v osmih dneh na naslov založnice. Fotografije, prosimo, priložite tako, da pridejo nepoškodovane.« — Priznati moramo, da je ureditev in izdaja Biografskega leksikona zelo važna ideja, posebno sedaj v dobi splošne anarhije, ki vlada v svetovnem gospodarstvu. Trajne vrednosti bo ta knjiga posebno za mlado generacijo samo tedaj, ako bo izpolnjena do najmanjše podrobnosti. Ne samo s slavospevi na današnje industrijske kapitane, ampak tudi z zgodbami o njihovih spekulacijah. Recimo, dvojno knjigovodstvo, eno za širšo javnost in odmerjanje davščin, a drugo zase. Potem brezmejno izkoriščanje delavstva in še borba zoper starostno zavarovanje ter socialne ustanove, vse v interesu brezmejnega profita in v interesu gospodarskega napredka naše domovine. To vse so važne in vredne stvari, da najdejo mesto v Biografskem leksikonu. I. F.

Veliki uspehi delavske stranke pri občinskih volitvah v Kanadi. Iz Winnipega v kanadski provinci Manitoba poročajo, da je pri občinskih volitvah, ki so se vršile sredi decembra v Kanadi, neodvisna delavska stranka zelo napredovala. V občinski svet v Winnipegu je bilo izvoljenih osem njenih zastopnikov od 10 postavljenih kandidatov. Njen kandidat za župana je pa propadel zaradi posebne komunistične liste, po imenu liste »enotna fronta« (!); za 771 glasov je ostal v manjšini proti skupnemu kandidatu obeh meščanskih strank (liberalne in konservativne). — V mestu Edmontonu v provinci Alberta je pa delavska stranka dobila popolno kontrolo nad mestno upravo. Delavci so s 13.682 glasovi proti 7.248 glasovom izvolili svojega župana D. K. Knetta. Prav tako so izvolili večino svetovateljev (pet) in enega zastopnika v krajevni šolski svet. — Tudi v mestu Calgary (ista provinca) so delavci dosegli sijajno znago. Ponovno so izvolili za mestnega komisarja (župana) svojega kandidata, in to z 2900 glasovi večine, dalje pet kandidatov v mestni svet (konservativci in liberalci imajo dva) ter dva od treh članov šolskega sveta. Upati je, da bo kakor vse kaže tudi ameriško delavstvo spoznalo, kje je njegovo mesto, in da bo stopilo v skupno fronto z evropskim proletarijatom v boju za nov pravičen družabni red.

Delavska, kmetijska hranilnica in posojilnica, r.z.o.z. v Trziču

sklicuje za nedeljo, dne 19. marca t. l. svoj

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

ki se bo vršil ob 10. uri v Zadržnem domu v Trziču.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Poročilo revizorjev.
5. Razno.

Razglas o licitaciji.

Mestno načelstvo v Mariboru razpisuje izvršitev parketarških, tapetniških in steklarskih del pri zgradbi poslopja za carinsko pošto in carinske urade na glavnem kolodvoru v Mariboru

I. javno pismeno ponudbeno licitacijo

na dan 23. marca 1933 ob 11. uri dopoldne

v sobi št. 5 mestnega gradbenega urada v Mariboru. Pojasnila in ponudbeni pripomočki se proti plačilu napravniških stroškov dobivajo med uradnimi urami istotam, soba št. 3.

Ponudbe naj se glase v obliki popusta v odstotkih (tudi z besedami) na vsote odobrenega proračuna, ki znaša:

1. za tapetniška dela	Din 24.553.—
2. za parketarška dela	244.222 22
3. za steklarska dela	168.273 88
Skupaj	Din 437.049 10

Ponudbe je kolekovati po § 9 zakona o izpremabah in dopolnitvah zakona o taksah z dne 25. III. 1932, Službene Novine br. 70 — XXIX z dne 26. III. 1932.

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglosa o licitaciji v »Službenih Novinah« in na razglasni deski mestnega načelstva mariborskega.

Mestno načelstvo mariborsko.

Umetne oči
gotove, popolnoma naravne za naše pacijente.
F. Ad. Müller Söhne, Wiesbaden
v Mariboru: Hotel »Pri zamorcu«, Gosposka ulica, dne 9. marca 1933.

Ste že pokusili Scherbaumov kruh?
Kupite ga in pokusite!

Vsaka vrsta našega kruha se pripravi skrbno in z ljubeznijo iz najboljših mok.

Izvrstni strokovnjaki, delavoljni uslužbenci, moderni stroji in pred vsem skrbno in vestno delo, vse to nam omogoča peko dobrega in zdravega kruha.

Pečemo vse vrste kruha:

- beli kruh, svetlejši in temnejši mešani kruh (ljublanski in črni kruh) v štručah in hlebih.
- Vedno presno belo pecivo (dunajski kolački, okrogle žemlje, slanice in makovice).
- Pecivo h kavi: bele štručice, štručice z rozinami in briše.

Specialiteta:
Dobri Scherbaumov kmečki kruh
v hlebih po 3 kg in za turiste po 1 kg.

Zahtevajte pri svojem trgovcu dobri Scherbaumov kruh!